

СЕКЦІЯ 1. ЗЕЛЕНИЙ ПЕРЕХІД ЯК ПІДҐРУНТЯ РОЗБУДОВИ НАЦІОНАЛЬНОЇ ЕКОЛОГІЧНОЇ ПОЛІТИКИ В СУЧАСНИХ УМОВАХ

Бондар О.І.

*доктор біологічних наук, професор,
член-кореспондент НААН України, ректор,
ДЗ «Державна екологічна академія
післядипломної освіти та управління»*

Галушкіна Т.П.

*доктор економічних наук, професор,
Заслужений економіст України,
професор кафедри зеленої економіки,
ДЗ «Державна екологічна академія
післядипломної освіти та управління»*

Тафтай В.В.

*аспірант,
ДЗ «Державна екологічна академія
післядипломної освіти та управління»*

DOI: <https://doi.org/10.36059/978-966-397-448-4-1>

ЕКОЛОГІЧНА ДОКТРИНА В ФОРМАТІ НАЦІОНАЛЬНОЇ БЕЗПЕКИ ТА «ЗЕЛЕНОГО» ВІДНОВЛЕННЯ УКРАЇНИ

За оцінками експертів, будь-яка **візія повоєнного відновлення** повинна включати щонайменше **три наскрізні елементи: безпеку, реформи та належне врядування** за умови ефективного інституційного підґрунтя [2]. Не викликає сумнівів, що саме екологічна безпека повинна бути ключовим контентом будь-якої візії відновлення, оскільки безпекові цілі супроводжують практично всі стратегічні напрями Європейського зеленого курсу. Однак, можна припустити, що у повоєнному процесі відбудови, прагнучи до швидкої реконструкції, відновлення критичної інфраструктури та забезпечення базових потреб, масштабні питання екологічної безпеки, управління та відновлення природного капіталу можуть мати непершочергове значення, оскільки, як вважають експерти, чіткої рамки та механізму координації міжнародних зусиль щодо відновлення навколишнього природного середовища унаслідок збройного конфлікту досі не створено. Саме тому вже зараз необхідно робити наголос на чіткій стратегії «зеленого» відновлення України. Про

доцільність такого підходу свідчать численні експертні оцінки, зокрема Berlin Economics підкреслює, що український сценарій відбудови має бути «зеленим», тому що для України ризик залежності від вичерпного палива значно виходить за межі цінових ризиків, а група експертів Світового банку у своєму концептуальному документі «Допомога, відновлення та стійка відбудова. Надання допомоги Україні у задоволенні невідкладних та середньострокових економічних потреб» доповнюють цей постулат тезою про необхідність приведення повоєнної інфраструктури та економіки України у повну відповідність із Європейським «зеленим» курсом та європейськими стандартами [3]. З останніх експертних оцінок щодо доцільності «зеленого» відновлення, які щойно пролунали на Міжнародному Форумі в Вільнюсі в останні дні листопада в промові президента Литви Гітанаса Науседи, який зазначив, що екологічне відновлення України на засадах «зеленої» економіки має стати історією успіху в глобальному форматі. Все вищезазначене дає змогу констатувати, що на сьогодні відчувається потреба в розробці контенту осучасненої Екологічної доктрини, що визначала б довгострокову візію, місію та мету, стратегічні цілі, принципи, ключові напрями (вектори) «зеленого» відновлення, шляхи їх досягнення з урахуванням наявних і потенційних викликів і загроз, а також основні завдання державної екологічної політики України та цільові індикатори відповідно до загальноєвропейських вимог зеленого переходу [1]. При цьому **місією доктрини** повинно стати створення інституційного підґрунтя та інвестиційних можливостей для забезпечення зміцнення національної екологічної безпеки та повоєнного відновлення/реалізації наявного природного капіталу задля сприяння належного рівня економічного добробуту, інвестиційної спроможності, досягнення європейських вимог щодо стану довкілля та ефективності використання природоресурсного потенціалу через механізми інноваційного розвитку з врахуванням глобальних цілей кліматичної нейтральності.

Метою доктрини є посилення ресурсних можливостей на основі відновлення природного капіталу, який зазнав деградації та знищення внаслідок збройної агресії РФ; зміцнення екологічної спроможності як ключового сегменту національної безпеки; активізація інноваційних та інвестиційних механізмів на засадах зеленого переходу задля повоєнної відбудови України як майбутнього члена європейського альянсу.

Стратегічними цілями Екологічної доктрини вбачаються:

- зміцнення національної екологічної, в тому числі радіаційної, безпеки та забезпечення протидії екологічному тероризму;
- посилення інституційної спроможності та функціональної модернізації державної системи екологічного управління;
- розбудова природоохоронного законодавства відповідно до європейських вимог;

– перехід до європейської моделі «зеленої» економіки як ключової ідеології економічного зростання; сприяння умов для інновацій та нових технічних рішень задля забезпечення ефективного використання природоресурсного потенціалу та впровадження більш чистих технологій;

– доступ до інфраструктурного фінансування з боку ЄС для реалізації програм та заходів в сфері екологічної безпеки в рамках підготовки до членства ЄС;

– посилення міжнародної взаємодії та співпраці в форматі підтримки національних ініціатив щодо приєднання до Європейського зеленого курсу.

В умовах повоєнної відбудови реалізація цих стратегічних цілей дозволить налагодити широке партнерство із залученням різноманітних зацікавлених сторін, включаючи уряди, організації громадянського суспільства, місцеві громади, донорів, технічних експертів та міжнародні організації, до вирішення питань «зеленої» реконструкції, відновлення природного капіталу та зміцнення національної екологічної безпеки України.

Список використаних джерел:

1. Галушкіна Т. П. Зелений порядок денний для України в просторовому вимірі: сценарії та інструменти / монографія. Львів : ННВК «АТБ», 2023. 290 с.

2. «Зелене» повоєнне відновлення України: візія та моделі. Аналітична записка. Ресурсно-аналітичний центр «Суспільство і довкілля». ГО «Ресурсно-аналітичний центр «Суспільство і довкілля». 2022. 36 с.

3. Краці практики реструктуризації боргу та повоєнного «зеленого» відновлення: можливості для України : матеріали квартального звіту № 2. Київ, Громадська організація ДІКСІ ГРУП, Міжнародний фонд відродження. 2022. 28 с. URL: https://dixigroup.org/wp-content/uploads/2022/08/2-quart_d4cl.pdf